

Emil Roșca, com. Lupșa, jud. Alba
Coperta: Emilian Roșca

*MUNȚII DE AUR
CU FARMECUL ȘI POVEȘTILE LOR*

De la
TÂRGUL DE FETE
de pe
MUNTELE GĂINA
la
CRĂIASA ZÂNELOR
din
DETUNATA

Legende

INTRODUCERE

Între coperțile acestei mici cărțulii, mi-am dat silința, după slabele mele puteri și după puțina mea știință de carte, să adun poveștile pe care le-am auzit de la mai marii mei înaintași, fie că era vara pe munți stând la vite, fie toamnele târziu și iernile în șezători. Am luat de pe buzele lor cuvânt cu cuvânt precum culege harnica albină de pe petalele florilor micile grăuncioare de polen și stropii de nectar. Cu ele am încărcat fagurii stupului meu, din care încerc să vin, cu cupa plină de dulceața miedului, în întâmpinarea celor setoși de harul cunoașterii.

Am așteptat ani de-a rândul (poate prea mult), crezând că o minte luminată și o mână harnică, se vor apuca de această minunată treabă. Văzând că aceasta întârzie, iar izvoarele seacă rând pe rând astupate de lutul negrelor morminte, am găsit de cuviință să încerc să mai salvez câte ceva din marele tezaur și să nu las pradă uitării amintirea eroicelor fapte de vitejie cât și jertfele înaintașilor noștri, care s-au săvârșit pe aceste minunate meleaguri. Tot odată mi-aș dori, iubite trecător care vei binevoi să bați cu pasul aceste fermecătoare locuri, să ai prilejul să cunoști cât mai din adânc totul. Când te vei opri în fața unei stânci, minunându-te de semeția ei, să ști cum să îi ascuți spusa. Când te apleci setos lângă izvor, mai întâi ascultă-i doinirea, iar când obosit te vei așeza pe iarba moale plină de miresme, înainte să adormi ascultă-i șoapta.

Numai așa te vei putea bucura din plin de farmecul tuturor, iar când vei pleca mai departe, o vei face cu părere de rău că e prea devreme și îți vei promite în sinea ta că vei reveni. Dacă voi reuși cu aceste povești să îți potolesc cât de cât setea cunoașterii, pentru mine ar fi cea mai mare răsplată și m-aș simți ușurat de această mare și minunată povară cu, care cei de dinaintea mea, mi-au îmbogățit sufletul.

Cu satisfacția că într-o bună zi sufletele noastre hoinare în căutarea frumosului se vor întâlni pe creștetul Detunatelor, pe Citeră, pe Oloșu, lângă Piatra Cântătoare, sau ori unde pe un astfel de loc mirific, încerc de pe acum să mă bucur de acel moment înălțător și să îți urez un călduros, „Bun Venit, în frumoasa și minunata Țară a Moșilor”, din care și ținutul Lupșii face parte.

LEGENDA CRAIULUI RĂTĂCITOR ȘI A SATULUI LUPȘA

Undeva, departe, în liniștitul șes, unde holdele se leagănă greoaie în soare stropite de jarii aprinși ai macilor, își avea cetatea un Crai. Cu toate că era Crai, se deosebea de ceilalți de seama lui, ca cerul de pământ: era bun la suflet, slobod la mână cu cei năpăstuiți și cu multă frică de cele sfinte.

Timpul se rostogolea încet peste zidurile bătrâne-i cetăți, iar de când Craiul își liniștise potrivitii, la curte nu se mai întâmpla aproape nimic demn de luat în seamă. Singurul lucru ce mai aducea bucurie și satisfacție, era vânătoarea. Când cornul Craiului spărgea pânzele tăcerii cu mugetul lui, codrii și văile bătrâne se umpleau de chiot, fluierat și lătrături de câini. Fiecare, bătrân ori tânăr căuta să-și arate bărbăția și curajul luându-se la trântă cu ursul, înjunghiind zimbrul, ori săgetând de-a călare pe urmele iuților căprioare, prin hățșuri și peste steiuri.

Un singur necaz umbrea cât de cât bucuria bătrânului Crai: avea și el, ca tot omul un urmaș, un singur fiu, dar și acesta nu-i semăna deloc. În timp ce alți flăcăi de seama lui zburdau alături de cei mari la vânătoare, îngrozind codrii și animale cu chiotul lor, tânărul Crai prefera să călărească singur singurel, să admire liniștea și farmecul codrilor, ciripitul păsărelelor și mirosul florilor de câmp. Așa rătăcea întovărășit de umbra lui, calul și o cățelușă ale cărei rădăcini păreau a se trage din neamul lu-pilor. Calul îl [...]

Cuprins

Introducere	3
Legenda Craiului Rătăcitor și a Satului Lupșa.....	4
Legenda Mărgăilor ..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.	
Piatra Surligata și Povestea ei ..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.	
Surligata și Comoara Lui Bruda.. Eroare! Marcaj în document nedefinit.	
De la Muntele Găina la Castelul de pe Detunata	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Negrileasa și Poiana cu Narcise .. Eroare! Marcaj în document nedefinit.	
Zâna din Detunata și Comorile ei Eroare! Marcaj în document nedefinit.	
Povestea Detunatei .... Eroare! Marcaj în document nedefinit.	
Fagul Împăratului și Ținutul Lupilor..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.	
Valea Ciorii și Povestea ei	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Povestea Satului Hădărău și a Dealului Bunălașa.....	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Baia Raiului și Bolta Cătaniei..... Eroare! Marcaj în document nedefinit.	
Pășania lui Trăianu Mușcanii	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
Povestea lui Gheorghe a Dingului.....	Eroare! Marcaj în document nedefinit.

Povestea Mogoșanului despre Bolta Cătanii. **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Povestea Savii Minciului despre Popa Vădan..... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

OLOȘII ..... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Câte ceva despre Oloși..... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Povestea Fetelor Neascultătoare și a Zmeilor care le-au Răpit..... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Blestemul Neascultării ..... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Răpirea Fetelor de Către Zmei..... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Reîntorcerea Fetelor Răpite de Zmei ... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Întâlnirea de pe Muntele Mare..... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Cum Licoarea Fermecată face dintr-o Mână de Făină, o Postavă de Pită și Colăcei .... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Cum Facerea De Bine Se Răsplătește Cu Arderea Pe Spini ..... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Mărğaia Salvată Din Ghearele Flăcărilor .. **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Unde duce o Clipă de Neatenție, Apariția Oloșilor... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Povestea Zânelor din Detunata și a Oloșilor, Vecinii lor **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Povestea Oloșului și a Citerei ..... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Citera și Oloșul.....**Eroare! Marcaj în document nedefinit.**
Povestea Plugarului și a Fetei de Oloș ....**Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Cum au Dispărut Oloșii.....**Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

În loc de Încheiere, dar nu de Sfârșit.....**Eroare! Marcaj în document nedefinit.**